

ถอดบทเรียนจากสถานการณ์โควิด-19 สู่วิธีการปรับเปลี่ยน
รูปแบบการฝึกซ้อมของวงดุริยางค์เครื่องลมในสถานศึกษา
Lessons learned from the COVID-19 situation to the way to
change the practice style of the Wind Band in educational
Institutions

ณัฐศรัณย์ ทฤษฎีคุณ*¹ อติวัชร พนาพงษ์ไพศาล²
อภิวุฒิ มินาลัย³ และไกรสร จุฬาทิพย์⁴
Natsarun Tissadikun*¹ Adiwach Panapongpaisarn²
Apivut Minalai³ and Kaisorn Julatip⁴

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการปรับเปลี่ยนรูปแบบการฝึกซ้อมวงดุริยางค์เครื่องลมในสถานศึกษาท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 โดยมาจากประสบการณ์ของคณะผู้เขียน ในฐานะเป็นผู้สอนวงดุริยางค์เครื่องลมที่มีการจัดการด้านการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 จนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้และทักษะดนตรี จากประเด็นดนตรีในรายการประกวดระดับนานาชาติ ถึงแม้ว่าจะอยู่ท่ามกลางวิกฤตดังกล่าวก็ตามแต่ยังสามารถดำเนินการสอนโดยมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอน และมุ่งเน้นการรักษามาตรฐานและคุณภาพการบรรเลงของนักเรียนในวงของตนเองได้เป็นอย่างดี รวมถึงการนำเสนอประเด็นจำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การวางแผน กำหนดเป้าหมาย ปรับกลยุทธ์การสอน 2) การบริหารจัดการ

* corresponding author, email: hornbn@gmail.com

¹ วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

² คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

³ โรงเรียนสุรนารีวิทยา

⁴ โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว

¹ College of Music, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

² Faculty of Humanities, Chiangrai Rajabhat University

³ Suranari Wittaya School

⁴ Rachawinit Bangkaew School

เอกสาร และอุปกรณ์ดนตรี 3) รูปแบบและวิธีการสอน และ 4) การวัดและประเมินผล

คำสำคัญ : บทเรียน / โควิด -19 / การฝึกซ้อม

Abstract

This article objective to present a modification guidelines of wind band rehearsal processes in academies amid the COVID-19 epidemic situation from the experience of the author team as an instructor of wind band, who had managed teaching during the COVID-19 epidemic situation until the achievement of learning knowledge and music skills from the international music competition, even in the midst of such a crisis but still able to conduct teaching by modifying the teaching style and focus on maintaining the standard and quality of the student performance in their own band as well, including the presentation of 4 issues as follows: 1) Planning, Goals setting, Teaching strategies adjustments 2) Document management and music instruments 3) Teaching style and methodology and 4) Measurement and evaluation.

Keywords: Lesson / COVID-19 / Rehearsal

บทนำ

การสอนและการจัดกิจกรรมวงดุริยางค์เครื่องลมในสถานศึกษา เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 เป็นต้นมา เกิดอุปสรรคต่อการพัฒนากิจกรรมและการสอน ทำให้การฝึกซ้อมเกิดการหยุดชะงักและอาจทำให้ทักษะของผู้บรรเลงในวงถดถอยลงไป ทำให้กิจกรรมวงดุริยางค์เครื่องลมไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ หรืออาจต้องเปลี่ยนรูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมเหล่านี้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ซึ่งสถานการณ์ของการแพร่ของโควิด-19 ทำให้สูญเสียกิจกรรมและโอกาสต่าง ๆ ที่ได้มีการปฏิสัมพันธ์กับครอบครัว กับเพื่อน ๆ ต้องปฏิบัติตามการเว้นระยะห่างทางสังคม (Socially Distance) กับผู้อื่น ในกรณีของการฝึกซ้อมรวมวงที่ต้องพบปะกับผู้คน ควรต้องมีการเว้นระยะห่างกันอย่างน้อย

6 ฟุตและสวมหน้ากากอนามัย ซึ่งกลุ่มเครื่องเป่าจะมีอุปกรณ์พิเศษในการครอบลำโพงหรืออื่น ๆ เพื่อป้องกันละอองฝอย และนั่งในวงดนตรีโดยมีฉากกั้น และเนื่องจากยังคงต้องรักษาระยะห่างและข้อจำกัดของพื้นที่ในห้องซ้อมดนตรีทำให้วงดนตรีจาก 100 คน ลดจำนวนเหลือเพียง 24 คน อาจจะเป็นหนทางที่ดีที่สุดเพื่อให้ยังคงสามารถจัดกิจกรรมได้ (Menghini, 2021: Online)

ด้วยเหตุนี้ ผู้สอนวงดุริยางค์เครื่องลมควรปรับเปลี่ยนรูปแบบ และวิธีการสอนที่สามารถสร้างประสบการณ์ให้กับผู้บรรเลงในวงได้เช่นเดิม สอดคล้องกับของ McMurrey อ้างถึงใน Ticheli (2020 : 10) กล่าวถึงการปรับตัวของครูและนักเรียนในวงดนตรีกับวิถีชีวิตใหม่ท่ามกลางสถานการณ์ของโรคระบาดที่เกิดขึ้น เช่น ถ้าครูดนตรีไม่มีโน้ตเพลงที่สามารถประยุกต์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์แบบนี้ ครูควรคิดหาวิธีการให้นักเรียนสามารถมีส่วนร่วมในการเล่นดนตรีได้เหมือนเดิม ไม่ทำให้พวกเขาเกิดความรู้สึกท้อแท้ เบื่อหน่ายจนไม่อยากเล่นดนตรี ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นอาจมีผลกระทบต่อแผนการที่ครูผู้สอนวางไว้เกิดความเสียหายและอาจจะใช้เวลาหลายปีในการทำให่วงดนตรีฟื้นตัว หรือบางครั้งอาจฟื้นตัวไม่ได้ จึงต้องหาหนทางที่จะช่วยกันให้ผ่านพ้นสถานการณ์เช่นนี้ได้ โดยผู้สอนบางคนอาจใช้วิกฤตดังกล่าว ให้เป็นโอกาสในการเสริมสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นออกไปจากการฝึกซ้อมการบรรเลงแบบปกติ หรือแม้กระทั่งการใช้เทคโนโลยีและสื่อออนไลน์เข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของผู้บรรเลงในวงได้อย่างสร้างสรรค์ ดังนั้น บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการปรับเปลี่ยนรูปแบบการฝึกซ้อมวงดุริยางค์เครื่องลมในสถานศึกษาในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ซึ่งนำเสนอแนวทาง 4 ประเด็นดังต่อไปนี้

1. การวางแผน กำหนดเป้าหมาย ปรับกลยุทธ์การสอน

ในช่วงที่เกิดสถานการณ์ของการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในฐานะผู้สอนวงดุริยางค์เครื่องลม ควรต้องมีการรับมือ และเตรียมความพร้อมต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบของการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เพื่อให้การดำเนินการสอนทักษะการบรรเลงให้นักเรียนในวงดุริยางค์เครื่องลมได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ได้มีแนวทางการวางแผน และการกำหนดเป้าหมายเพื่อปรับกลยุทธ์การสอนดังนี้

1.1 การประเมินสถานการณ์ความรุนแรงของการแพร่ระบาดของโควิด-19 การเริ่มต้นโดยการประเมินสถานการณ์ในความรุนแรงของการแพร่กระจายในเขตพื้นที่ของโรงเรียน และบ้านของนักเรียน เพื่อหาแนวทางในการวางมาตรการ และ

วางระบบการจัดการสอนโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียนเป็นหลัก โดยมีเป้าหมายคือการประคับประคองกิจกรรมดุริยางค์เครื่องลมให้สามารถดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดที่เกิดขึ้น เมื่อผู้สอนประเมินสถานการณ์ความรุนแรงของการแพร่ระบาดแล้ว จึงมีการจัดระดับเพื่อเตรียมการวางแผนรูปแบบการสอนจากการประเมินสถานการณ์ให้สอดคล้องกับระดับความรุนแรงต่อการแพร่กระจายของโรคโควิด-19 และความปลอดภัยของนักเรียนดังนี้

ระยะที่ 1 การประเมินสถานการณ์ในช่วงระยะล็อกดาวน์ (Lockdown) เติมรูปแบบ งดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการใช้พื้นที่ของโรงเรียนโดยการจัดการเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์โดยสมบูรณ์ แนวทางของผู้สอนมีการให้นักเรียนยืมเครื่องดนตรีกลับไปฝึกซ้อมที่บ้านของตนเอง ทั้งนี้ผู้สอนได้ทำการประสานงานและจัดทำเอกสารขออนุญาตไปยังโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถนำเครื่องดนตรีกลับไปฝึกซ้อมที่บ้านได้โดยมีการจัดแบ่งการมายืมเครื่องดนตรีทีละ 1 คนและเหลื่อมเวลากัน เพื่อไม่ให้เกิดการเผชิญหน้ากัน พบปัญหา คือนักเรียนบางส่วนไม่สามารถฝึกซ้อมเครื่องดนตรีได้เนื่องจากบ้านอยู่ในเขตพื้นที่ชุมชนที่ไม่สามารถใช้เสียงดังได้

ตารางที่ 1 รูปแบบการฝึกซ้อมตามระยะของการล็อกดาวน์

<p>ระยะที่ 1</p> <ul style="list-style-type: none"> - ออนไลน์เติมรูปแบบ - นักเรียนนำเครื่องดนตรีกลับบ้าน - ตั้งกลุ่มไลน์เพื่อการสื่อสาร - ฝึกซ้อมตามงานที่ได้รับมอบหมาย 	<p>ระยะที่ 2</p> <ul style="list-style-type: none"> - ออนไลน์เติมรูปแบบ - นักเรียนซ้อมที่โรงเรียนได้บางกรณี - ฝึกซ้อมเดี่ยวที่โรงเรียนได้ - ฝึกซ้อมตามงานที่ได้รับมอบหมาย
<p>ระยะที่ 3</p> <ul style="list-style-type: none"> - ออนไลน์เติมรูปแบบ - นักเรียนซ้อมที่รวมกลุ่มได้จำนวนจำกัด - สลับชั้นปีกันมาฝึกซ้อม - ซ้อมรวมวงขนาดเล็ก 	<p>ระยะที่ 4</p> <ul style="list-style-type: none"> - กึ่งออนไลน์สลับออนไซต์ - ซ้อมรวมวงใหญ่ - เน้นมาตรการป้องกันอย่างเคร่งครัด เช่น ตรวจ ATK ใช้ฉากกั้นน้ำลาย

(ที่มา : อภิวุฒิ มินาสัย, 2564)

ระยะที่ 2 เมื่อสถานการณ์ผ่านพ้นและคลี่คลายไปได้ แต่ยังคงเป็นช่วงของการเฝ้าระวัง โดยโรงเรียนออกมาตรการปรับการเรียนการสอนจากเรียนในชั้นเรียน

ทั่วไปเป็นแบบออนไลน์โดยสมบูรณ์ แต่นักเรียนบางส่วนขาดอุปกรณ์หรือสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เสถียรจึงไม่สามารถเรียนแบบออนไลน์จากที่พักอาศัยได้ ผู้บริหารโรงเรียนจึงให้ใช้อุปกรณ์และพื้นที่ในโรงเรียนได้ แต่ต้องได้รับการอนุญาตอย่างถูกต้องและปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดของสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด ผู้สอนมีการจัดระบบการให้นักเรียนมาฝึกซ้อมที่โรงเรียนได้ โดยจัดแบ่งการจองวันและเวลาไว้อย่างเป็นระบบโดยทางโรงเรียนจัดห้องซ้อมให้นักเรียนแต่ละคนมาซ้อมในห้องซ้อมของตนเอง และงดการเผชิญหน้ากัน เมื่อหมดเวลาการจองห้องซ้อมนักเรียนจะต้องกลับบ้านโดยทันที ทั้งนี้ผู้สอนมีการทำความสะอาด และฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อหลังนักเรียนใช้ห้องซ้อมเสร็จ เพื่อความปลอดภัยและรักษาความสะอาด ถูกต้องตามหลักอนามัย และในช่วงระดับที่ 2 นี้มีการตั้งกลุ่มย่อยตามแต่ละกลุ่มเครื่องดนตรีเพื่อติดตามนักเรียนในการเรียนปฏิบัติดนตรี

ระยะที่ 3 เป็นช่วงสถานการณ์ที่โรงเรียนยังมีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ แต่สามารถรวมกลุ่มมาฝึกซ้อมที่โรงเรียนได้ไม่เกิน 25 คน โดยมีการจัดระบบแบบสลับกลุ่มมาเรียนเป็นกลุ่ม A และ B ผู้สอนจึงได้ประสานขออนุญาตทางโรงเรียนเพื่อฝึกซ้อมรวมวงที่โรงเรียน โดยจัดระบบออกเป็น 2 กลุ่มตามระบบการเรียนการสอนของโรงเรียน ได้แก่ นักเรียนกลุ่ม A คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมาเรียนสลับวันกับกลุ่ม B คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้สอนจะสามารถสอนรวมวงขนาดเล็กได้มากยิ่งขึ้น

ระยะที่ 4 โดยโรงเรียนมีการให้ใช้พื้นที่ในโรงเรียนได้ แต่ต้องได้รับการอนุญาตอย่างถูกต้องจากผู้บริหารโรงเรียน ผู้สอนจึงมีการซ้อมกิจกรรมวงดุริยางค์เครื่องลมตามปกติ แต่ยังคงปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 ของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด เช่น นักเรียนต้องได้รับวัคซีนจำนวน 2 เข็ม และได้รับวัคซีนมาแล้ว 14 วัน มีการตรวจ ATK (Antigen Test Kit) ก่อนทำการซ้อม ไม่ใช้ห้องซ้อมย่อยร่วมกันและไม่อนุญาตให้ใช้เครื่องปรับอากาศ เป็นต้น ทั้งนี้การซ้อมของนักเรียนต้องได้รับการยินยอมจากผู้ปกครอง และตัวของนักเรียน อีกทั้งมีการติดตามนักเรียนโดยให้แจ้งรายละเอียดต่าง ๆ หากมีการเดินทางไปยังพื้นที่เสี่ยงแก่ หัวหน้ากลุ่มเครื่องดนตรี หรือนักเรียนรุ่นพี่

จากการประเมินสถานการณ์และการวางแผนการบริหารจัดการด้านการฝึกซ้อมของวงดุริยางค์เครื่องลมของผู้สอนได้สอดคล้องกับแนวทางของการบริหารจัดการรูปแบบของการเรียนการสอนหลังโควิด 19 ที่เหมาะสมของ

Patphol (2020 อ้างถึงใน สุวิมล มธุรส, 2564 : 35-36) โดยการบริหารจัดการในการสอนหลังโควิด-19 มีรูปแบบการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์แบบเต็มรูปแบบ โดยโรงเรียนมีความพร้อมด้านระบบการเรียนการสอนและหลักสูตรสำหรับการเรียนผ่านระบบออนไลน์ ซึ่งจะต้องมีเครื่องมือสนับสนุน เช่น คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก แท็บเล็ต สมาร์ทโฟน รวมถึงอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ส่วนวงดุริยางค์เครื่องลมมีความจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ด้วยเช่นเดียวกัน ส่วนการจัดระบบการมาฝึกซ้อมที่โรงเรียนได้ปฏิบัติตามนโยบาย Social Distancing นอกจากนี้ Minnesota Department Of Health (2021) ได้แนะนำถึงผู้ร่วมกิจกรรมดนตรีจะต้องได้รับวัคซีน สวมใส่หน้ากากอนามัยหรือหากยังไม่ได้รับวัคซีน ให้เว้นระยะห่างจากสมาชิกคนอื่น ๆ อย่างน้อย 6 ฟุตและสวมหน้ากากอนามัย ทั้งนี้ให้หมั่นล้างมือเป็นประจำถึงแม้ว่าจะได้รับวัคซีนหรือไม่ก็ตาม

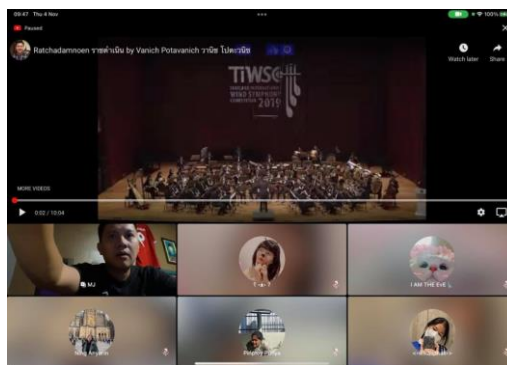
สำหรับผู้เล่นเครื่องลมไม้และลมทองเหลืองให้ถือว่าอาจเป็นกิจกรรมที่มีความเสี่ยงสูงต่อการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ได้ เนื่องจากการขับละอองฝอยน้ำมูกน้ำลายที่เกิดขึ้นจากการใช้ลมหายใจ ควรมีการใส่หน้ากากอนามัยหรืออุปกรณ์คลุมเครื่องดนตรีที่ออกแบบสำหรับการลดละอองฝอยที่เกิดขึ้นขณะเล่นเครื่องลมไม้และลมทองเหลืองโดยเฉพาะ ทั้งนี้ เพื่อลดความเสี่ยงการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสให้กำหนดสถานที่ฝึกซ้อมหรือแสดงดนตรีที่มีอากาศถ่ายเทสะดวก การจัดสถานที่ฝึกซ้อมและแสดงดนตรีกลางแจ้ง หากต้องผสมผสานผู้ที่ได้รับวัคซีนและยังไม่ได้รับวัคซีน ได้แก่ 1) หลีกเลี่ยงการใช้เครื่องดนตรีร่วมกัน 2) ส่งเสริมให้มีการเว้นระยะห่างของนักแสดงแต่ละคน และระยะห่างทางกายภาพระหว่างนักแสดงและผู้ชม 3) ลดจำนวนผู้แสดงในวงดนตรี และส่งเสริมให้เว้นระยะห่างทางกายภาพระหว่างนักแสดงแต่ละวงดนตรี

1.2 การค้นคว้าข้อมูล และกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อมให้กับนักเรียนในการกำหนดเป้าหมายของการสอนวงดุริยางค์เครื่องลมในสถานศึกษา บทบาทของครูผู้สอนที่สำคัญ คือ การหาโอกาสที่จะเป็นเวทีให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพทางการบรรเลงดนตรีออกมาได้อย่างเต็มที่ ถึงแม้จะเป็นช่วงเวลาปกติ หรือเป็นช่วงวิกฤตของการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่เต็มไปด้วยข้อจำกัดหลายประการก็ตาม สิ่งหนึ่งที่ผู้สอนควรปฏิบัติคือการค้นคว้าหาข้อมูล เพื่อสร้างโอกาสให้กับนักเรียน เช่น การประกวดการบรรเลงเดี่ยวเครื่องดนตรี และวงดนตรีขนาดเล็ก ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้มีการจัดการประกวดแบบออนไลน์โดยเฉพาะ

การประกวดในระดับนานาชาติ ซึ่งถือว่าเป็นการกำหนดเป้าหมายที่สร้างแรงจูงใจในการฝึกซ้อมให้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดี รวมถึงเป็นสร้างโอกาสในการพัฒนาตนเอง การได้รับรางวัลสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศชาติในภาวะวิกฤตที่จะสามารถเปลี่ยนแปลงให้เป็นโอกาสที่ดีให้กับนักเรียนได้ รวมถึงการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการผ่านระบบออนไลน์ที่ในปัจจุบันได้รับความนิยมเป็นอย่างมากทำให้ได้รับความรู้ด้านดนตรีจากนักดนตรีมืออาชีพระดับโลกได้ง่ายเพียงการเผยแพร่ความรู้ผ่านอินเทอร์เน็ต ทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่าย โดยการประกวดที่นักเรียนได้มีโอกาสเข้าร่วมในช่วงโควิด-19 เช่น Malaysia International Virtual Band Championships CGN Competition และ Thailand World Music Championships 2020 เป็นต้น

ภาพที่ 1 การประกวด MIVBC ของนักเรียนโรงเรียนสุนารีวิทยา
(ที่มา : อภิวุฒิ มินาลัย, 2564)

ภาพที่ 2 การสอนออนไลน์ของโรงเรียนสุนารีวิทยา
(ที่มา : อภิวุฒิ มินาลัย, 2564)

จากการแบ่งระดับของการจัดการสอนวงดุริยางค์เครื่องลม โดยผู้สอนทำการประเมินสถานการณ์และวางแผนไว้เป็น 4 ระดับ เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับการฝึกซ้อมดนตรีได้อย่างสม่ำเสมอ แต่ทั้งนี้ ในการดำเนินการตามระบบผู้สอนจะต้องรับบทบาทในการควบคุมระบบอย่างเคร่งครัด รวมถึงผู้สอนจะต้องมีความกระตือรือร้นในการค้นคว้าหาความรู้ และข้อมูลต่างๆ เพื่อกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อม และสร้างโอกาสให้กับนักเรียนให้มีการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย และเกิดแรงจูงใจต่อการฝึกซ้อมมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของวิทยา วาโย และคณะ (2563 : 287-288) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้สอน ในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ จะต้องเป็นผู้ให้คำแนะนำ พี่เลี้ยง ผู้ฝึก และอำนวยความสะดวกเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเห็นศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้ และผู้สอนต้องพัฒนาสมรรถนะในด้านต่างๆ โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ผู้สอนได้มีการค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ เพื่อหาโอกาสให้กับผู้เรียนวงดุริยางค์เครื่องลมในการกำหนดเป้าหมายเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนและการฝึกซ้อมได้มากยิ่งขึ้น

2. การบริหารจัดการเอกสาร และอุปกรณ์ดนตรี

สิ่งที่สำคัญต่อการดำเนินการสอนวงดุริยางค์เครื่องลมในสถานการณ์โควิด-19 นี้ นอกจากผู้สอนได้มีการวางแผนการจัดระบบการสอน โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียนเป็นหลัก และการประเมินสถานการณ์ของการแพร่ระบาดในพื้นที่แล้ว การเฝ้าระวังให้กับผู้เรียนด้านเอกสาร และอุปกรณ์ดนตรีเป็นสิ่งสำคัญต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ ถึงแม้จะเป็นการฝึกซ้อมที่บ้าน โดยผู้สอนมีแนวทางของการบริหารจัดการอุปกรณ์ดนตรี ดังนี้

2.1 การประสานงานด้านเอกสาร จากการที่ผู้สอนประเมินสถานการณ์ของการแพร่ระบาดของโควิด-19 แล้ว ควรเร่งดำเนินการจัดทำเอกสาร เพื่อส่งถึงโรงเรียน และผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง ในการจัดการระบบของการฝึกซ้อมในสถานการณ์ต่าง ๆ ดังนี้

1) เอกสารประกาศแจ้งนักเรียน และผู้ปกครอง ถึงมาตรฐานการจัดการฝึกซ้อมท่ามกลางสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19

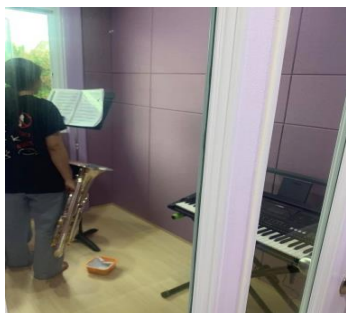
2) การจัดทำเอกสารแจ้งกับทางโรงเรียนด้านการยืม-คืนเครื่องดนตรีกลับไปซ้อมที่บ้าน ซึ่งวงดุริยางค์เครื่องลมมีความจำเป็นอย่างมากต่อการที่จะต้องให้นักเรียนนำเครื่องดนตรีและอุปกรณ์ดนตรีกลับไปฝึกซ้อมที่บ้าน ซึ่งผู้สอน

จะต้องออกแบบระบบของการยืม-คืนเครื่องดนตรีที่ชัดเจนที่ระบุไว้ในเอกสาร การเซ็นรับ ยืม คืนเครื่องดนตรี โดยระบุวัน เวลาของการยืมคืนให้ชัดเจน เนื่องจาก เครื่องดนตรีเป็นครุภัณฑ์ของโรงเรียนและมีราคาสูง

3) จัดทำเอกสารขออนุญาตผู้ปกครองในกรณีสถานการณ์อยู่ใน ระยะผ่อนปรนที่สามารถมาทำการฝึกซ้อมได้ตั้งนั้น ผู้สอนจะต้องมีระบบของ การจัดการในส่วนนี้ระบุไว้ในเอกสาร เพื่อให้โรงเรียนเกิดความเชื่อมั่นในระบบและ ความรับผิดชอบของผู้สอน รวมถึงการจัดทำเอกสาร และประกาศอย่างชัดเจน สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองในเรื่องของระบบการจัดการ และรักษา ความปลอดภัย ทำให้ผู้ปกครองเกิดความไว้วางใจในการที่ส่งบุตรหลานมาทำ การฝึกซ้อมที่โรงเรียนภายใต้สถานการณ์ดังกล่าวได้

2.2 การบริหารจัดการเครื่องดนตรีกรณียืม-คืนเครื่องดนตรี โดยผู้สอน ตรวจสอบสภาพของเครื่องดนตรี และทำการจดบันทึกสภาพปัจจุบันว่ามีอุปกรณ์ หรือสิ่งใดชำรุดในกล่องเครื่องดนตรีมีปากเป่า หรืออุปกรณ์ทำความสะอาดเครื่อง ดนตรีหรือไม่ จากนั้นจึงจัดตารางตามการแจ้งความประสงค์จะมารับเครื่องดนตรี โดยต้องมีผู้ปกครองเซ็นเอกสารรับรองการรับเครื่องดนตรี พร้อมระบุหรือกำหนดวัน และเวลาที่มารับ ทั้งนี้ ผู้สอนจัดตารางให้สามารถมารับได้ในช่วงวันและเวลาราชการ เท่านั้น ในการจัดระบบให้ผู้ปกครองหรือนักเรียนเข้ามารับเครื่องดนตรีได้ ต้องมี การจัดการให้มีการเข้ามารับแบบสลับเวลากันเพื่อไม่ให้เกิดการรวมตัวกันเป็น จำนวนมาก และสะดวกต่อการบันทึกหรือการลงนามเอกสารด้านการยืม-คืนเครื่อง ดนตรีให้ผู้สอนได้ดำเนินการได้สะดวกมากขึ้น ในช่วงของการคืนเครื่องดนตรี ผู้สอน ทำการตรวจสอบสภาพของเครื่องดนตรีตามทีบันทึกไว้เมื่อวันทีมารับเครื่องดนตรี ว่า มีสภาพตรงตามที่นำเครื่องออกไปหรือไม่ เช่น รหัสเครื่อง รุ่นของเครื่อง ยี่ห้อของ เครื่องดนตรี เป็นต้น

2.3 การบริหารจัดการอุปกรณ์และห้องฝึกซ้อมดนตรี ซึ่งในกรณีสถานการณ์ ของการแพร่ระบาดในระดับ 2 ผู้สอนจะต้องประจำการอยู่ในสถานที่ฝึกซ้อม ตลอดเวลาเพื่อตรวจเช็คตารางของการจองห้องซ้อมให้นักเรียนที่มาซ้อมรักษาเวลา อย่างเคร่งครัด และตรวจตราไม่ให้นักเรียนพูดคุยกันหรือพบหน้ากันในขณะทำ การฝึกซ้อมแยกห้อง

ภาพที่ 3 จัดระบบของห้องซ้อมเดี่ยว โรงเรียนสุนารวีวิทยา
(ที่มา : อภิวุฒิ มินาลัย, 2564)

ในกรณีสถานการณ์ของการแพร่ระบาดในระดับ 3 ที่เริ่มมีการรวมวงขนาดเล็กได้ ผู้สอนจะต้องหามาตรการป้องกันที่ทำให้เกิดความปลอดภัยต่อนักเรียนมากที่สุด เช่น การสร้างฉากกั้นน้ำลายของเครื่องลม การจัดเก้าอี้เพื่อรักษาระยะห่างขณะนั่งฝึกซ้อม รวมถึงการทำความสะอาดด้วยแอลกอฮอล์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความมั่นใจต่อการหยุดยั้งการแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้

ภาพที่ 4 สร้างฉากกั้นน้ำลายระหว่างการฝึกซ้อมโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว
(ที่มา : ไกรสร จุฬาทิพย์, 2564)

ในกรณีสถานการณ์ของการแพร่ระบาดระดับที่ 4 มีการรวมวงใหญ่ตามปกติ ผู้สอนมีการจัดหาชุดตรวจการติดเชื้อโควิด-19 เช่น แบบหยดน้ำลาย หรือแบบแยงจุ่มกวม รวมไปถึงการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด

ภาพที่ 5 มาตรการตรวจคัดกรองก่อนฝึกซ้อมโรงเรียนราชวินิตแก้ว
(ที่มา : ไกรสร จุฬาทิพย์, 2564)

ในด้านการบริหารจัดการอุปกรณ์ดนตรีควรคำนึงถึงมาตรการและการจัดระบบของการยืม-คืนเครื่องดนตรีในกรณีที่นักเรียนต้องนำกลับไปซ้อมที่บ้าน และเมื่อนักเรียนสามารถเข้ามาฝึกซ้อมที่โรงเรียนได้ ผู้สอนควรต้องมีการวางแผนระบบการจัดการที่ดี เพื่อคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียนเป็นหลัก

3. รูปแบบและวิธีการสอน

ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้วงดุริยางค์เครื่องลมต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอนและฝึกซ้อมในรูปแบบใหม่ จากการฝึกซ้อมในห้องซ้อมเป็นการฝึกซ้อมอยู่ที่บ้าน ซึ่งจากประสบการณ์ของผู้เขียน ได้มีการดำเนินการสอนในรูปแบบและวิธีการสอนตามลำดับ ดังนี้

3.1 การจัดกลุ่มผู้เรียนแบบกลุ่มย่อย (Sectional) ผู้สอนทำการตั้งกลุ่มไลน์ (Line Application) ให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มใช้ในการติดต่อสื่อสารสำหรับการเรียนการสอนและการฝึกซ้อมดนตรี โดยในแต่ละกลุ่มไลน์จะมีผู้สอนและมีผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักดนตรีอาชีพเฉพาะทางในแต่ละกลุ่มเครื่องดนตรีเป็นสมาชิกหรือกรณีที่ไม่มีผู้เชี่ยวชาญ อาจใช้ระบบของรุ่นพี่รุ่นน้อง ศิษย์เก่าในแต่ละกลุ่มเครื่องดนตรี เข้าไปอยู่ในกลุ่มเพื่อช่วยติดตามงานหรือแนะนำแนวทางในการบรรเลงทักษะเฉพาะเครื่องดนตรีให้กับนักเรียนในกลุ่ม

3.2 เมื่อมีการตั้งกลุ่มไลน์เป็นกลุ่มย่อยแล้ว นักเรียนในกลุ่มสามารถปรึกษาด้านปัญหาจากการฝึกซ้อมกับผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเองได้โดยตรง ภายใต้การควบคุมของผู้สอนเป็นหลักและจะทำการกำหนดบทเพลงหรือแบบฝึกหัด

ให้เป็นเป้าหมายในการฝึกซ้อมแต่ละเดือน หรือแต่ละภาคการศึกษา และนักเรียนจะทำการฝึกซ้อมด้วยตนเองภายใต้คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักดนตรีอาชีพ และผู้สอนจะหมั่นทำการสอบถามนักเรียนอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการฝึกซ้อมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ตามระยะเวลาที่กำหนด

จากรูปแบบของการสอนดังกล่าวมานี้ สามารถนำมาใช้ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้ในการวางแผนระดับที่ 1 และ 2 ได้ ส่วนการวางแผนในระดับที่ 3 มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบให้มีการฝึกซ้อมรวมวงได้มากขึ้น แต่ทั้งนี้ การแบ่งกลุ่มของระดับ 3 ที่แบ่งเป็นการฝึกซ้อมออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม A นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นจะมาทำการฝึกซ้อม สลับวันกับกลุ่ม B นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งผู้สอนพบปัญหาของสัดส่วนนักเรียนในแต่ละกลุ่มเครื่องดนตรีที่บางกลุ่มที่มีไม่ครบ เช่น บางกลุ่มเครื่องไม่มีนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น หรือไม่มีนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งผู้สอนได้ทำการแก้ไขปัญหาด้วยการมุ่งเน้นการฝึกซ้อมแบบฝึกหัด และเลือกบทเพลงแบบ Flexible Score ที่สามารถนำมาฝึกซ้อมรวมวงได้ถึงแม้จะมีจำนวนของเครื่องดนตรีไม่ครบทุกชนิดก็ตาม

นอกจากนี้ การจัดกลุ่มในระดับ 3 เป็นช่วงที่โรงเรียนปิดการเรียนการสอน โดยให้สอนเป็นแบบออนไลน์แทน ทั้งนี้ ผู้สอนจะต้องทำออกหนังสือส่งถึงผู้ปกครองเพื่อให้ผู้ปกครองลงนามยินยอมให้นักเรียนมาฝึกซ้อมรวมวงได้ตามระบบ รวมถึงนักเรียนจะต้องมาฝึกซ้อมด้วยความสมัครใจ ผู้สอนห้ามบังคับให้มาฝึกซ้อม เนื่องจากเมื่อเกิดเหตุการณ์หรือการติดเชื้อโควิด 19 ผู้สอนและโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบ ดังนั้น ผู้สอนจึงต้องสร้างแรงจูงใจเชิงจิตวิทยาให้นักเรียนอยากมาซ้อมให้มากขึ้น สอดคล้องกับการกำหนดเป้าหมายการสอนวงดุริยางค์เครื่องลมในช่วงของการวางแผนกำหนดเป้าหมาย เช่น การเข้าร่วมประกวดแบบออนไลน์ ซึ่งนักเรียนที่ต้องการฝึกซ้อมเพื่อเข้าประกวดก็จะอยากมาซ้อมด้วยตนเอง เป็นต้น

4. การวัดและประเมินผล

ในการวัดและประเมินผลการสอนวงดุริยางค์เครื่องลม ผู้สอนได้มีการแบ่งการวัดประเมินผลตามวัตถุประสงค์หรือตามเป้าหมายที่กำหนดไว้เป็นหลัก ดังนี้

4.1 เป้าหมายของการสอนและการให้นักเรียนฝึกซ้อมการเข้าร่วมประกวด ซึ่งผลจากการประกวดถือเป็นการวัดและประเมินผลด้านทักษะในเวลาเดียวกัน ถึงแม้ว่านักเรียนจะได้รับรางวัลหรือไม่ได้รับ ก็จะสามารถทราบระดับความสามารถของตนเองจากการจัดลำดับความสามารถในการประกวดได้เป็นอย่างดี

SCORE	ACHIEVEMENT
95.00 to 100.00	GOLD AWARD WITH HONOURS
85.00 to 94.99	GOLD AWARD
75.00 - 84.99	SILVER AWARD
65.00 - 74.99	BRONZE AWARD
0.00 - 64.99	CERTIFICATE OF PARTICIPATION

ภาพที่ 9 ผลสัมฤทธิ์จากการประกวดในรายการ MIVBC
(ที่มา : Malaysia Marching Arts, 2021: Online)

4.2 เป้าหมายของการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา หรือศึกษาต่อด้านดนตรี ในหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งนักเรียนในวงดุริยางค์เครื่องลมในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 ได้มีเป้าหมายของการฝึกซ้อมเพื่อศึกษาต่อด้านดนตรี ทั้งระดับอุดมศึกษา และดุริยางค์ 4 เหล่าทัพ จึงมีเป้าหมายที่ต้องการฝึกซ้อมให้ผ่านการประเมินทักษะ ของสถาบันอุดมศึกษา โดยมีการบันทึกภาพและเสียงการบรรเลงของตนเอง เพื่อให้ ผู้สอนทำการประเมินในเบื้องต้น และมีการแนะนำแนวทางจากผู้เชี่ยวชาญในกลุ่ม เครื่องดนตรีของตนเอง แล้วจึงจะส่งภาพและเสียงที่ดีที่สุดในการส่งเข้าสอบศึกษาต่อ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 เป้าหมายของการสอบตามภาคการศึกษาในกรณีโครงการห้องเรียน ดนตรี ซึ่งผู้สอนใช้รูปแบบของการวัดประเมินผลตามปกติ แต่ปรับเปลี่ยนระบบของ การบรรเลงจากการแสดงสด เป็นออนไลน์หรือภาพและเสียงที่ให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละ กลุ่มเครื่องดนตรีทำการประเมินผลทักษะจากภาพและเสียงที่บันทึกไว้

สรุป

การฝึกซ้อมดนตรีไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมรูปแบบใดก็ตาม ควรคำนึงถึง มาตรการที่ดีในการบริหารจัดการการซ้อมดนตรีที่ปลอดภัย และต้องได้รับการยินยอมนักเรียนและผู้ปกครองและมีการอนุญาตจากผู้บริหารโรงเรียนตาม ระเบียบปฏิบัติของแต่ละโรงเรียน ทั้งนี้หากพิจารณาแล้วสถานการณ์ยังไม่เหมาะสม ต่อการจัดการซ้อมดนตรีหรือกิจกรรมต่าง ๆ ควรหาวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ เหมาะสมกับสถานการณ์ อีกทั้งควรหากิจกรรมต่าง เช่น การประกวดแข่งออนไลน์ การจัดคอนเสิร์ตออนไลน์ การทำ Virtual Ensemble เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีแรง บันดาลใจ มีความกระตือรือร้น อยากซ้อม อยากเล่นอยากทำกิจกรรมดนตรี แต่ อย่างไรก็ตามการที่จะสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนได้ ผู้สอนควรมีแรงบันดาลใจ ที่กล้าแข็งไม่ยอมแพ้ต่อสภาวะต่าง ๆ ที่บันทึกจนจิตใจ และแสดงให้เห็นถึงการพัฒนา

ตนเองอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการเข้าร่วมอบรมออนไลน์ต่าง ๆ การอ่านหนังสือ หรือการหาความรู้จากสื่อประเภทต่าง ๆ เพื่อเป็นต้นแบบและสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนได้เป็นอย่างดีต่อไป

บรรณานุกรม

- ณัฐศรีณย์ ทฤษฎีคุณ. (2564). แนวทางการวัดและประเมินผลทักษะการบรรเลงตามสภาพจริงสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลม. **วารสารดนตรีรังสิต**. 16(2), 1-15.
- วิทยา วาโย, อภิรดี เจริญบุญกุล, ฉัตรสุดา กานกายนต์ และจรรยา คนใหญ่. (2563). การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส Covid-19 : แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน. **วารสารศูนย์อนามัยที่ 9**. 9(14), 285-298.
- สุวิมล มธุรส. (2564). การจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ยุค New Normal Covid-19. **วารสารรัชตภาคย์**. 15(40), 33-42.
- CGN United. (2021). **Cgn Champions**. [online]. Available from: <https://www.Cgnunited.Nl/En/Cgn-Champions>. [30 December 2021].
- Malaysia Marching Arts. (2021). **Online Malaysia International Virtual Band Championships**. [online]. Available from: <https://www.Facebook.Com/Mivbc2021/>. [30 December 2021].
- Menghini, Charles T. (2021). **Planning To Teach In A Post-Pandemic World. School Band And Orchestra**. [online]. Available from: <https://mydigitalpublication.com/publication/?M=27488&l=69303> 9.[6 February 2021].
- Minnesota Department Of Health. (2021). **Recommendations For Music Activities And Performances During Covid-19**. [online]. Available from: <https://www.health.state.mn.us/diseases/coronavirus/musicguide.pdf>. [30 December 2021].
- Ticheli, Frank. (2020). The Creative Repertoire Initiative Creating Adaptable Music For Unprecedented Time. **School Band And Orchestra**. 23 (7), 10 – 11.